

Innhold

Bind I

Del I Generelt om foreldelse av fordringer	49
1 Foreldelse	51
2 Hensynene bak foreldelsesinstituttet	52
2.1 Generelt.....	52
2.2 Avviklingshensyn.....	53
2.3 Oppfordringshensyn	53
2.4 Bevishensyn	53
2.5 Innrettelsehensyn.....	54
2.6 Trygghetshensyn.....	54
2.7 Rettstekniske og prosessøkonomiske hensyn.....	54
2.8 Praktiske hensyn.....	55
3 Moralske innvendinger?	55
4 Historikk	57
4.1 NL 5-13-2.....	57
4.2 Foreldelsesloven av 1896	57
4.3 Straffelovens ikrafttredelseslov § 28.....	58
4.4 Nordisk lovsamarbeid	59
4.5 Foreldelsesloven av 1979	59
4.6 Spesialbestemmelser	60
5 Kort om den nordiske rettstilstand	60
6 Rettslig plassering av foreldelsesreglene	61
6.1 Oversikt.....	61
6.2 Varslingsfrister og reklamasjonsregler.....	61
6.2.1 <i>Generelt</i>	61
6.2.2 <i>Forskjell fra foreldelsesreglene</i>	62
6.2.3 <i>Betydning for foreldelsesreglene</i>	64
6.3 Preklusjon	65
6.4 Hevd.....	66
6.5 Regler om bortfall av rettsvern.....	66

6.6	Ulofestede passivitetsregler	67
6.6.1	<i>Generelt</i>	67
6.6.2	<i>Forholdet til foreldelsesloven</i>	67
6.6.3	<i>Nærmere om passivitetsstandarden</i>	69
6.6.4	<i>Anvendelsen av passivitetssynspunkter</i>	75
7	Foreldelseslovens oppbygning	76
7.1	Generelt.....	76
7.2	Lovens systematikk	76
7.3	Begrepsbruk.....	77
7.4	Konkurrens mellom lovens fristbestemmelser	77
7.5	Sentrale sondringer	78
7.5.1	<i>Generelt</i>	78
7.5.2	<i>Avledet og underliggende fordring</i>	78
7.5.3	<i>Selvstendig og aksessorisk foreldelse</i>	79
7.5.4	<i>Obligatoriske og tinglige rettigheter</i>	80
7.6	Tolkning av foreldelsesloven.....	81
7.7	Forholdet til spesiallovgivningen	83
8	Prosessuelle spørsmål	83
8.1	Særskilt forhandling og oppdeling.....	83
8.1.1	<i>Innledning</i>	83
8.1.2	<i>Delt forhandling</i>	84
8.1.3	<i>Deling av pådommelsen – særskilt domsavgjørelse (deldom)</i>	87
8.1.4	<i>Deling slik at pådommelsen av sakens omfang utsettes</i>	87
8.1.5	<i>Deling av pådommelsen slik at et påstandsgrunnlag avgjøres særskilt</i>	88
8.1.6	<i>Avgjørelsesformen – forholdet til skriftlighet</i>	90
8.1.7	<i>Rettens beslutninger etter tvisteloven § 16-1</i>	90
8.2	Skal domstolene konstatere foreldelse av eget tiltak?	92
8.3	Forholdet til reglene om oppreisning	95
8.4	Foreldelsens prosessuelle virkninger	95
8.5	Tvangsfullbyrdelse.....	95
9	Forholdet til fremmed rett	99
9.1	Generelt.....	99
9.2	Norsk internasjonal privatrett	99
9.3	Foreldelsesreglernes kvalifikasjon	100
9.4	Lovvalget.....	101
9.4.1	<i>Generelt</i>	101
9.4.2	<i>Partsautonomien</i>	101
9.4.3	<i>Den individualiserende metode</i>	102
9.4.4	<i>Lovvalget ved erstatning utenfor kontrakt</i>	104

9.4.5	<i>Ordré public</i>	104
9.4.6	<i>Internasjonalt preseptoriske bestemmelser</i>	106
9.5	Særskilte reguleringer.....	107
Del II Foreldelsesloven av 1979		109
§ 1 Innledende bestemmelser		111
1	Generelt	111
2	Foreldelseslovens anvendelsesområde	111
2.1	Innledning	111
2.2	Begrepet «fordring»	112
2.3	Særlig om rettigheter til bestemte ting	115
3	Nærmere om sondringen mellom obligatoriske og tinglige krav	115
3.1	Generelt.....	115
3.2	Rettspraksis.....	116
3.3	Momenter i helhetsvurderingen.....	117
3.4	Kasuistikk.....	121
3.4.1	<i>Forkjøpsretter og andre løsningsretter</i>	121
3.4.2	<i>Kjøperetter og opsjoner</i>	123
3.4.3	<i>Krav på endring av tilstand</i>	123
3.4.4	<i>Bruksretter og servitutter</i>	124
3.4.5	<i>Grunnbyrder</i>	125
3.4.6	<i>Krav på vindikasjon</i>	126
3.4.7	<i>Panterett – tilbakeholdsrett</i>	130
3.4.8	<i>Arbeidsprestasjoner</i>	131
4	Det underliggende rettsforhold	132
4.1	Innledning	132
4.2	Familierettslige forhold.....	132
4.3	Arverettslige forhold	133
4.4	Offentligrettslige forhold.....	134
4.5	Strafferettslige forhold.....	134
4.6	Oppsummering.....	134
5	Anvendelse når ikke annet er særskilt bestemt	135
6	Særskilte bestemmelser om foreldelse av saker med utenlandsk tilknytning	135
6.1	Foreldelse i internasjonale kjøpsforhold.....	135
6.2	Foreldelse i nordiske kjøpsforhold.....	137
6.3	Foreldelse i internasjonale forhold for øvrig	138

<i>Den alminnelige foreldelsesfrist §§ 2 og 3</i>	139
§ 2 Fristens lengde	141
1 Generelt	141
2 Den alminnelige foreldelsesfrist	141
2.1 Fristens lengde.....	141
2.2 Fristens anvendelsesområde.....	142
2.3 Unntak	142
§ 3 Fristens utgangspunkt	143
1 Generelt	143
2 Alminnelig friststart	144
3 Hovedregelen om friststart	144
3.1 Innledning	144
3.2 Objektiv vurdering.....	145
3.3 Fastsettelsen av «det tidligste oppfyllestidspunktet».....	147
3.4 Friststart der forfall er bestemt	149
3.4.1 Generelt	149
3.4.2 Nærmere om fastsettelsen av forfall	150
3.4.3 Forfall «innen rimelig tid» og liknende	151
3.4.4 Presisering av forfallstidspunktet	152
3.4.5 Dellevering eller betaling i henhold til betalings- eller faktureringsplan	152
3.5 Betydningen av at forfallstidspunktet endres.....	153
3.5.1 Innledning	153
3.5.2 Avtale om endring av forfall	154
3.5.3 Hva som skal til for at nytt forfall skal anses avtalt	159
3.5.4 Ensidig endring av forfall / henstand fra fordringshaver ..	161
3.6 Ikke fastsatt forfall.....	163
3.6.1 Generelt	163
3.6.2 Forfall ved påkrav	164
3.6.3 Betydningen av stiftelsestidspunktet	165
3.6.4 Betydning av betalings- eller leveringsfrist etter påkrav ...	167
3.7 Forfall ved oppsigelse	168
3.7.1 Ordinær oppsigelse fra fordringshaver	168
3.7.2 Oppsigelsesrett der et bestemt forfall er fastsatt	169
3.7.3 Betydningen av en gitt oppsigelsestid	170
3.7.4 Skyldneren er gitt rett til oppsigelse	172
3.8 Betingede fordringer	172
3.8.1 Friststart for suspensivt betingede krav	172

3.8.2	<i>Hva slags fordringer er å anses som betinget i foreldelseslovens forstand</i>	174
3.8.3	<i>Friststart når fordringshaver har herredømme over betingelsens inntreden</i>	176
3.9	Typetilfeller	180
3.9.1	<i>Innledning</i>	180
3.9.2	<i>Gjensidig bebyrdende kontraktsforhold</i>	181
3.9.3	<i>Løpende mellomværende</i>	183
3.9.4	<i>A konto- eller avdragsbetaling, herunder fremdriftsbetaling</i>	186
3.9.5	<i>Tilbakesøkningskrav</i>	192
3.9.6	<i>Restitusjon ved ugyldighet</i>	194
3.9.7	<i>Krav oppstått ved lempning eller avtalerevisjon</i>	195
3.9.8	<i>Særlig om tilbakeføring/etterbetaling av ulovlig statsstøtte</i>	198
3.9.9	<i>Offentlige avgifter</i>	199
4	Krav som følge av mislighold	201
4.1	Generelt	201
4.2	Forholdet mellom foreldelsesloven § 3 nr. 1 og § 3 nr. 2	203
4.2.1	<i>Problemstillingen</i>	203
4.2.2	<i>Tradisjonelt utgangspunkt</i>	204
4.2.3	<i>Rt. 2000 s. 679 Ideal og Rt. 2002 s. 286 KPMG</i>	206
4.2.4	<i>Rt. 2002 s. 696 Nebb og Rt. 2005 s. 16 Grafisk trykkeri ..</i>	208
4.2.5	<i>Rt. 2006 s. 1705 Asker politistasjon og Rt. 2007 s. 1236 Bussbrann</i>	211
4.2.6	<i>Utledning av Høyesteretts nyere praksis</i>	212
4.3	Sondring mellom ulike kontraktstyper	215
4.4	Forutsetning om at det må foreligge en fordring?	216
4.5	Mangelskrav i kjøps- og entrepriseliknende forhold	218
4.5.1	<i>Krav som følge av faktiske mangler</i>	218
4.5.2	<i>Presisering av leveringstidspunktet</i>	220
4.5.3	<i>Særlig om delovertakelse eller dellevering</i>	221
4.5.4	<i>Særlig om skjulte mangler</i>	223
4.5.5	<i>Krav om erstatning for følgeskader</i>	226
4.5.6	<i>Betydningen av at kravet er av «subsidiær» art</i>	231
4.5.7	<i>Betydningen av mislykket/forfeilet utbedring</i>	234
4.5.8	<i>Særlig om etterfølgende feil og mangler</i>	237
4.5.9	<i>Særlig om krav som forutsetter vesentlig mislighold</i>	239
4.5.10	<i>Krav som følge av rettsmangel, herunder vanhjemmel</i>	244
4.6	Friststart i rådgiverforhold	248
4.6.1	<i>Det karakteristiske for rådgiverforpliktelser</i>	248

4.6.2	Enkeltstående, løpende og sammensatte oppdragsforhold ..	250
4.6.3	Oppfyllestidspunktet for erstatningskrav	253
4.6.4	Objektiv vurdering	257
4.6.5	Sondringen mellom ulike misligholdskrav	259
4.6.6	Betydningen av usikkerhet der tapet beror på et vedtak ...	260
4.6.7	Rekkevidden av rådgivningsdommene	262
4.6.8	Finansiell rådgivning, herunder revisoransvar	264
4.6.9	Advokatansvar	268
4.6.10	Prosjekteringsfeil	269
4.6.11	Kritikk av rettstilstanden	276
4.7	Friststart ved mislighold i løpende kontraktsforhold	278
4.8	Krav som følge av forsinkelse	281
4.9	Forsinkelsesrentekrav	282
4.10	Forholdet til fem års reklamasjonsfrist	283
5	Direktekrav basert på subrogasjon eller springende regress	286
5.1	To direktekravsmodeller	286
5.2	Betydningen av at kravet er avledet	287
5.3	Særlig om direktekrav basert på subrogasjonsmodellen	289
5.4	Hva slags krav er et direktekrav?	290
5.5	Regress- eller tilbakesøkingsskrav	291
6	Ekstraordinært forfall / antesipert mislighold	291
6.1	Generelt	291
6.2	Ekstraordinære forfallsgrunner	292
6.3	Forholdet til alminnelige oppsigelsesklausuler	293
7	Kontraktsrettslige garantikrav	294
7.1	Generelt	294
7.2	Særregelens anvendelsesområde	294
7.3	Overordnet om garantibegrepet	295
7.3.1	Krav om at garantien er reell	295
7.3.2	Forholdet til det regulære mangelsansvaret	297
7.4	Ulike garantityper	299
7.4.1	Avhjelpsgarantier – utvidet retteplikt	299
7.4.2	Tidsgarantier	300
7.4.3	Forholdet til tilsikringsansvar	301
7.4.4	Funksjonsgarantier	302
7.4.5	Rene bevisbyrdegarantier	303
7.5	Friststart for kontraktsrettslige garantikrav	304

<i>Særskilte foreldelsesfrister §§ 4 til 9</i>	307
§ 4 Bankinnskudd m.m.	309
1 Generelt	309
2 Foreldelse av bankinnskudd	310
3 Særregelens anvendelsesområde	310
3.1 Institusjonell avgrensning.....	310
3.2 Avgrensning med hensyn til type krav	312
3.2.1 <i>Innskudd</i>	312
3.2.2 <i>Verdier gitt til forvaring</i>	313
3.2.3 <i>Fordring i anledning innskudd og forvarte verdier</i>	315
3.2.4 <i>Foreldelse av rentekrav i tilknytning til innskudd mv.</i>	317
4 Særlig foreldelsesfrist	318
5 Særregel om friststart	318
5.1 Særskilt varsling fra bankens side.....	318
5.2 Nærmere om meldeplikten	320
5.3 Undersøkelsesplikt for skyldneren	320
6 Fristavbrudd	321
6.1 Fristavbrytende handlinger.....	321
6.1.1 <i>To særformer for fristavbrudd</i>	321
6.1.2 <i>Fordringshaveren melder seg for institusjonen</i>	322
6.1.3 <i>Disposisjoner over kontoen</i>	323
6.1.4 <i>Godskrivning av renter</i>	323
6.2 Virkningen av fristavbruddet	324
§ 5 Gjeldsbrev og pengelån	325
1 Generelt	325
2 Oversikt	325
3 Foreldelse av gjeldsbrev	326
3.1 Særlig foreldelsesfrist på ti år.....	326
3.2 Begrepet «gjeldsbrev»	327
3.3 Fordringer registrert i et verdipapirregister	328
3.4 Særlig om renter av gjeldsbrev og verdipapirer.....	328
4 Foreldelse av pengelån	329
4.1 Presisering av pengelån	329
4.2 Særlig foreldelsesfrist.....	332
4.3 Forholdet til kredittkjøp og annen vederlagskreditt.....	333
4.4 Særlig om overtrekk av bankkonti og annen urettmessig kreditt	337
4.5 Renter av pengelån og gebyrer	338
4.6 Renter av misligholdte lån.....	339
5 Forholdet mellom § 5 nr. 1 og nr. 2	340

§ 6 Pensjon, underholdsbidrag m.m.	341
1 Generelt	341
2 Foreldelse av grunnfordringen for periodiske ytelser	341
2.1 Innhold	341
2.2 Virkeområde	342
2.3 Foreldelsesfristen	343
3 Aksessorisk foreldelse av de enkelte terminer (løpende ytelser)	344
4 Foreldelse av underholdsbidrag	344
5 Foreldelse av grunnbyrder på fast eiendom	346
6 Forsikringsavtaleloven § 18-6 annet ledd	346
§ 7 Kausjon	347
1 Generelt	347
2 Foreldelse av kausjonskrav	347
3 Selvstendig foreldelse av kausjonskrav og tilsvarende garantikrav	348
3.1 Innhold	348
3.2 Kausjonskrav.....	348
3.3 Garantikrav som kan likestilles med kausjonskrav.....	350
3.3.1 <i>Garanti i form av sikkerhetsstillelser</i>	350
3.3.2 <i>Endossementsansvar</i>	351
3.3.3 <i>Inneståelseserklæringer</i>	352
3.3.4 <i>Ansvar ved skadesløs transport</i>	353
3.3.5 <i>Kausjon for ugyldig hovedfordring</i>	353
3.3.6 <i>Ansvar etter kommisjonsloven § 14</i>	353
3.3.7 <i>Lovpålagt garantiansvar og kausjonsansvar</i>	353
3.3.8 <i>Ansvar etter vekselloven</i>	354
4 Foreldelse etter hovedfordringens regler	354
5 Unntak for fristens utgangspunkt	355
5.1 Innledning	355
5.2 Beregning fra hovedkravets forfall	355
5.3 Presisering av friststart	357
5.3.1 <i>Kausjon for løpende forpliktelse</i>	357
5.3.2 <i>Betydningen av at hovedfordringen endrer karakter</i>	358
5.3.3 <i>Etterfølgende kausjon</i>	358
5.3.4 <i>Betingede kausjonskrav</i>	358
§ 8 Regressfordring	359
1 Generelt	359
2 Om foreldelse av regresskrav generelt	359
2.1 Innhold	359

2.2	Interesseavveiningen	360
2.3	Regresskravets karakter	361
3	Anvendelsesområdet for foreldelsesloven § 8	362
3.1	Kun «egentlige regressforhold».....	362
3.2	Alle samskyldforhold	362
3.3	Grunnlaget for regresskravet er uten betydning.....	363
3.4	Forholdet til tredjemannspant	364
3.5	Eksempler på regresskrav innenfor og utenfor § 8.....	365
4	Dobbelt sett av frister	367
4.1	Oversikt over de to regelsett.....	367
4.2	Tilleggsfrist på ett år.....	367
4.3	Den regressøkende må ha vært forpliktet til å innfri	369
4.4	Inntreden i løpende frist.....	371
5	Varslingsplikt før regressøker	372
5.1	Varslingsplikt ved innfrielse etter at medskyldnerens fordring er foreldet.....	372
5.2	Dobbel varslingsplikt.....	373
5.3	Særskilt varsel om fristavbrudd og avtaler om fristforlengelse ..	373
5.4	Varsel om innfrielsen	375
5.5	Kravet til rimelig tid.....	375
5.6	Formkrav til varslene.....	376
5.7	Virkningen av brudd på varslingsplikten	376
6	Videre avbrudd av ettårsfristen	377
§ 9 Krav på skadeserstatning		379
1	Generelt	379
2	Historikk	380
3	Anvendelsesområdet for § 9	381
3.1	Anvendelsesområdet med hensyn til krav	381
3.1.1	<i>Begrensning med hensyn til erstatningskravets art</i>	<i>381</i>
3.1.2	<i>Regresskrav mellom skadevoldere</i>	<i>381</i>
3.2	Anvendelsesområdet med hensyn til ansvarsgrunnlag.....	381
3.2.1	<i>Erstatningskrav på deliktsgrunnlag og personskader for øvrig</i>	<i>381</i>
3.2.2	<i>Erstatningskrav med grunnlag i tingskader i kontrakt</i>	<i>382</i>
3.2.3	<i>Erstatningskrav som bygger på kjøpsavtale</i>	<i>382</i>
3.3	Generelt om sondringen mellom deliktsansvar og kontraktsansvar.....	383
3.3.1	<i>Behovet for grensedraining</i>	<i>383</i>
3.3.2	<i>Uklarheter ved grensedrainingen</i>	<i>384</i>
3.3.3	<i>Et utgangspunkt – generelle betraktninger</i>	<i>384</i>

3.4	Eksempler på grensedragningen.....	386
3.4.1	<i>Innledning</i>	386
3.4.2	<i>Særlig om rådgivnings- og informasjonsansvar</i>	387
3.4.3	<i>Særlig om styreansvar</i>	389
3.4.4	<i>Krav som følge av ugyldighet og lempning</i>	390
3.4.5	<i>Prekontraktuelt ansvar</i>	394
3.4.6	<i>Andre tilfeller</i>	395
3.5	Konkurrens av ansvar innenfor og utenfor kontrakt.....	396
3.5.1	<i>Anvendelse av begge regelsett</i>	396
3.5.2	<i>Situasjoner der ett ansvar konsumerer det annet</i>	398
3.5.3	<i>Drøftelser etter begge regelsett</i>	400
4	Generelt om det tosporede fristsystem	401
5	Begrunnelsen for fristene	401
6	Treårsfristen	402
6.1	Generelt.....	402
6.2	Overordnet om friststart.....	402
6.2.1	<i>Kort om kunnskapskravet</i>	402
6.2.2	<i>Oppfordring til søksmål eller andre fristavbrytende skritt?</i>	404
6.2.3	<i>Betydningen av rettskraft</i>	408
6.2.4	<i>Hva er å anse som «ett og samme» erstatningskrav?</i>	410
6.3	Kunnskap om skaden.....	411
6.3.1	<i>Skadebegrepet</i>	411
6.3.2	<i>Krav om at skaden må ha manifestert seg utad?</i>	413
6.4	Særlig om fremtidig tap.....	414
6.4.1	<i>Suksessiv eller samlet foreldelse?</i>	414
6.4.2	<i>Presisering med hensyn til suksessiv foreldelse</i>	416
6.4.3	<i>Når skjer det en samlet foreldelse?</i>	416
6.4.4	<i>Nærmere om varig skade ved personskader</i>	420
6.4.5	<i>Hvilken sikkerhet for varig skade kreves?</i>	423
6.4.6	<i>Betydningen av vedtak i trygdesak</i>	424
6.4.7	<i>Betydningen av vedtak i andre forvaltningsaker</i>	426
6.4.8	<i>Senere inntrådte forverring</i>	427
6.4.9	<i>Forholdet til reglene om gjenåpning</i>	429
6.5	Kunnskap om den ansvarlige	429
6.5.1	<i>Generelt</i>	429
6.5.2	<i>Kunnskap om ansvarssubjektet</i>	430
6.5.3	<i>Kunnskap om erstatningsansvaret</i>	431
6.5.4	<i>Nærmere om kunnskap om årsakssammenheng</i>	432
6.6	Skadelidtes aktsomhetsplikt/undersøkelsesplikt.....	434
6.6.1	<i>Generelt</i>	434

6.6.2	<i>Omfanget av undersøkelsesplikten</i>	434
6.6.3	<i>Betydningen av skadelidtes eget forhold</i>	436
6.6.4	<i>Terskelen for å konstatere foreldelse</i>	439
6.6.5	<i>Betydningen av egen forsømmelse</i>	441
6.6.6	<i>Beregning av friststart forut for faktisk kunnskap</i>	441
6.7	Skadelidtes rettsuvitethet	442
6.8	Subjektet for kunnskap	446
6.9	Forholdet mellom kunnskapskravet i §§ 9 nr. 1 og 10 nr. 1	447
7	Særlig om standardisert erstatning for barn	448
8	Absolutt tyveårsfrist	449
8.1	Generelt	449
8.2	Forholdet til EMK art. 6	452
9	Unntak fra tyveårsfristen	453
9.1	Generelt	453
9.2	Skadetyper	454
9.3	Skadesituasjoner	455
9.3.1	<i>Innledning</i>	455
9.3.2	<i>Skade voldt i ervervsvirksomhet</i>	456
9.3.3	<i>Skade voldt mens skadelidte er mindreårig</i>	458
9.4	Kunnskap hos den ansvarlige eller noen han hefter for	459
9.5	Tidspunktet for kunnskapen	460
9.6	Innholdet av kunnskapskravet	461
9.6.1	<i>Generelt</i>	461
9.6.2	<i>Intet krav om faktisk alvorlig skade</i>	461
9.6.3	<i>Alvorlighetskriteriet</i>	462
9.6.4	<i>Skaderisikoen</i>	462
9.6.5	<i>Aktsomhetskrav/undersøkelsesplikt</i>	463
9.7	Betydningen av avvergelsesforsøk	464
9.8	Virkeområde med hensyn til ansvarsgrunnlag	464
9.9	Virkingen av unntaket	465
10	Tilleggsfrister ved erstatningskrav etter § 9	465
Tilleggsfrister §§ 10 til 13		467
1	Grunnleggende prinsipper om tilleggsfrister	467
1.1	Anvendelsesområdet for tilleggsfristene	467
1.2	Begrunnelsen for oppstilling av tilleggsfrister	467
1.3	Tilleggsfristens lengde	468
1.4	Utgangspunktet for tilleggsfristen	468
1.5	Virkingen av tilleggsfrist	469

§ 10 Uvitenhet og andre hindringer	471
1 Generelt	471
2 Tilleggsfrist ved uvitenhet og andre hindringer	472
3 Beregning av tilleggsfristen	472
4 Tilleggsfrist ved fordringshaverens manglende kunnskap	473
4.1 Subjektiv vurdering av fordringshavers kunnskap.....	473
4.2 Begrunnelse og rekkevidde for tilleggsfristen	475
4.3 Manglende kunnskap over tid	475
4.4 Ikke bare ren uvitenhet.....	476
4.5 Presisering av kunnskapskravet	477
4.6 Ulike skadevirkninger vurderes for seg.....	478
4.7 Intet krav om at tapet må kunne beregnes eksakt	479
4.8 Fordringshaverens undersøkelsesplikt	480
4.8.1 Generelt om aktsomhetsplikten	480
4.8.2 Manglende kunnskap om fordringen	481
4.8.3 Manglende kunnskap om skyldneren eller dennes oppholdssted	482
4.8.4 Krav til årsakssammenheng	485
4.8.5 Betydningen av fordringshavers subjektive forhold, herunder profesjonalitet	486
4.8.6 Betydningen av skyldnerens subjektive forhold	487
4.8.7 Særlig om skyldner i utlandet	490
4.8.8 Forholdet til andre undersøkelsesplikter	492
4.8.9 Betydningen av at fordringshaver har reklamert	494
4.8.10 Friststart ved manglende undersøkelser	496
4.9 Særlig om tilleggsfrist ved skjulte mangler.....	498
4.10 Betydningen av uklarhet ved årsaksforholdene	499
4.11 Uvitenhet om rettsregler og uklar rettstilstand.....	502
4.11.1 Utgangspunktet	502
4.11.2 Aktsomhetsnormen ved rettsvillfarelse	503
4.11.3 Forholdet til spesialbestemmelser	505
4.11.4 Risikoen for uklar rettstilstand	507
4.11.5 Manglende kunnskap om foreldelsesreglene	510
4.12 Forholdet til fristavbruddsreglene i §§ 14 til 19	513
4.13 Subjektet for kunnskap – identifikasjon mv.	513
4.13.1 Generelt om identifikasjon	513
4.13.2 Særlig om kontraktsmedhjelperidentifikasjon	514
4.13.3 Særlig om kunnskap hos det offentlige og juridiske personer	516
4.13.4 Kunnskap ved kreditorskifte	518

4.13.5	<i>Kunnskap hos skyldner som er skadelidtes representant</i>	519
4.13.6	<i>Kunnskap hos beslutningstaker som også er medskyldner</i> ..	521
5	Tilleggsfrist ved uovervinnelige hindringer (force majeure)	523
5.1	Generelt.....	523
5.2	Kravet om uovervinnelig hindring	524
6	Tilleggsfrist når skyldneren flytter til utlandet	525
7	Maksimumsgrense for tilleggsfrist	527
8	Forholdet til fristene i § 9	528
§ 11	Krav i forbindelse med straffesak	531
1	Generelt	531
2	Særregel for krav som springer ut av en straffbar handling	531
2.1	Oversikt.....	531
2.2	Foreldede krav kan vekkes til live	532
2.3	Anvendelsesområdet	532
2.4	Betydningen av utfallet av straffesaken	533
2.4.1	<i>Skyldneren må finnes skyldig</i>	533
2.4.2	<i>Frifinnelse på grunn av etterfølgende straffbortfallsgrunner</i>	534
2.4.3	<i>Vedtakelse av forelegg</i>	534
2.5	Tilleggsfrist etter rettskraftig straffedom	534
2.5.1	<i>Generelt</i>	534
2.5.2	<i>Tilleggsfristens utgangspunkt og lengde</i>	535
2.5.3	<i>Betydningen av frifinnelse i forutgående sivil sak</i>	536
3	Særlig om inndragning	537
4	Forholdet til de øvrige tilleggsfrister	537
§ 12	Krav mot verge mv. og visse krav i selskapsforhold	539
1	Generelt	539
2	Tilleggsfrist der det består et særlig forhold mellom skyldner og fordringshaver	540
2.1	Innledning	540
2.2	Fordring for ansvar pådratt i egenskap av det personlige forhold	540
2.3	Nærstående må være skyldner.....	542
2.4	Tidspunktet for partenes tilknytning	542
2.5	Kravet til partsrelasjon – hvem som er «nærstående».....	542
2.5.1	<i>Særlig forhold til fordringshaveren</i>	542
2.5.2	<i>Umyndiges fordring mot verge eller overformynder</i>	543
2.5.3	<i>En ektefelles fordring mot den annen ektefelle</i>	544
2.5.4	<i>Upersonlig rettshavers fordring mot en medeier eller et medlem</i>	545

2.6	Forholdet mellom konkursskyldneren og boets organer	548
2.7	Tilleggsfristen	548
2.7.1	Ettårsfrist med to friststarttidspunkt	548
2.7.2	Friststart fra opphøret av nærstående relasjonen	548
2.7.3	Friststart basert på kunnskap før vervets opphør	550
2.7.4	Nærmere om subjektet for kunnskap – hvem er «rette vedkommende»?	550
2.7.5	Særlig om kunnskapssubjektet i selskapsforhold	551
2.7.6	Kunnskapskravet i § 12 nr. 1	553
3	Særregel om foreldelse av selskapstilskudd	553
§ 13	Proklama	555
1	Generelt	555
2	Tilleggsfrist ved proklama mv.	555
2.1	Innledning	555
2.2	Krav til innkallelsen	556
2.3	Anvendelsesområdet	557
2.4	Virkningen av tilleggsfristen.....	557
	Avbrudd av foreldelse §§ 14 til 19	559
1	Grunnleggende prinsipper om fristavbrudd	559
1.1	To hovedgrupper av fristavbrytende handlinger.....	559
1.2	Lovens alternativ er uttømmende	559
1.3	Fordringshavers påkrav gir ikke fristavbrudd	560
1.4	Bestemmelsene er generelle	561
1.5	Fristavbrudd må skje mellom den aktuelle fordringshaveren og skyldneren.....	562
1.6	Krav til tilknytning mellom fordringen og den fristavbrytende handlingen	562
1.7	Fristavbrudd må skje overfor hver enkelt skyldner	562
1.8	Fristavbrudd må skje før fordringen er foreldet	563
1.9	Sondring mellom fristavbrytende og fristbevarende skritt	563
1.10	Skjæringspunkt for fristavbrudd	564
1.11	Virkningene av fristavbrudd.....	565
§ 14	Erkjennelse	567
1	Generelt	567
2	Generelle krav til en fristavbrytende «erkjennelse»	567
2.1	Begrepet «erkjennelse»	567
2.2	Krav om et nytt og selvstendig grunnlag for gjelden?.....	568

2.3	Både uttrykkelig og stilltiende erkjennelse.....	572
2.4	Ingen formkrav.....	573
2.5	Erkjennelse fra skyldneren til fordringshaveren.....	575
2.6	Krav om til identifikasjon av forpliktelsen.....	578
2.7	Tidspunktet for erkjennelsen	578
	2.7.1 <i>Erkjennelse må skje før fordringen er foreldet</i>	578
	2.7.2 <i>Suksessive erkjennelser</i>	579
	2.7.3 <i>Vedvarende eller «stående» erkjennelse?</i>	580
2.8	Konkret helhetsvurdering.....	581
2.9	Vurderingen er objektiv	582
3	Skyldnerens handlemåte generelt	584
3.1	Betydningen av unnlatt protest og passivitet.....	584
3.2	Betydningen av skyldnerens avstandtaken/forbehold	586
3.3	Betydningen av subsidiære anførsler.....	588
3.4	Betaling med bakgrunn i en ubetinget lovpålagt betalingsplikt	588
4	Rekkevidden av erkjennelsen	590
4.1	Rekkevidden mht. kravets art – «en og samme fordring».....	590
4.2	Rekkevidden med hensyn til omfang.....	592
5	Vurdering av enkelte typetilfeller	595
5.1	Innledning	595
5.2	Deltakelse i forhandlinger	596
5.3	Fremsettelse av forlikstilbud.....	598
5.4	Indirekte omtale av skyldnerens forpliktelse.....	598
5.5	Løfte om betaling.....	600
5.6	Avdragsbetaling eller annen delbetaling.....	601
5.7	A konto-betaling	605
5.8	Betaling av renter og godskriving av rente	605
5.9	Erklæring om motregning.....	607
5.10	Avtale om fristforlengelse	609
5.11	Anmodning om ettergivelse/betalingsutsettelse mv.	609
5.12	Særlig om utbedring eller omlevering	611
	5.12.1 <i>Tilbud om utbedring/retting</i>	611
	5.12.2 <i>Betydning av kulanse</i>	612
	5.12.3 <i>Særlig om subsidiært erstatningskrav</i>	613
	5.12.4 <i>Betydningen av mislykket utbedring</i>	614
	5.12.5 <i>Forholdet til ulike mangelsbeføyelser</i>	615
5.13	Andre omstendigheter	616
6	Kort om virkningen av erkjennelse	617

Bind II	619
§ 15 Rettslig skritt m.m.	663
1 Generelt	663
2 Anvendelsesområdet med hensyn til sakstyper	664
2.1 Dommer og tilsvarende avgjørelser	664
2.2 Rettsforlik	665
2.3 Begjæring etter skifteloven § 11.....	666
2.4 Anleggelse av negativt fastsettelsessøksmål.....	666
2.5 Fremsettelse av borgerlige rettskrav	667
2.6 Påberopelse av motregning der sak er anlagt	668
2.7 Krav som stiftes ved avgjørelsen.....	669
3 Forholdet til tvistelovens plikter før sak kan reises	670
3.1 Betydningen av plikten til å varsle og søke minnelig ordning ..	670
3.2 Særlig om utenrettslig mekling.....	671
4 Rekkevidden av saksanlegget	672
4.1 Saksanlegget må gjelde en fordring	672
4.2 Avgrensning med hensyn til den aktuelle fordring	674
4.3 Avgrenset fordring – fremsettelse av delkrav.....	675
4.4 Er ulike tapsposter «ett eller flere krav»?.....	678
4.5 Gjelder det en kvantitativ begrensning?.....	679
5 Betydningen av endringer i det opprinnelige saksanlegg	681
5.1 Innledning	681
5.2 Identifikasjonstesten.....	682
5.2.1 <i>Innledning</i>	682
5.2.2 <i>Fordringens rekkevidde</i>	683
5.2.3 <i>Momenter av betydning</i>	684
5.2.4 <i>Avveiningen i rettspraksis</i>	685
5.2.5 <i>Særlig om prisavslag og erstatning</i>	687
5.2.6 <i>Konkret eller generell grensedragnings?</i>	689
5.2.7 <i>Særlig om endring av rettsgrunnlaget</i>	690
5.3 Håndteringen av et «nytt krav».....	691
5.4 Kritiske synspunkter på vurderingstemaet.....	691
5.5 Betydningen av forbehold og frafall	693
5.5.1 <i>Kan fristavbrudd skje ved forbehold?</i>	693
5.5.2 <i>Kan forbehold innebære en begrensning i fristavbrudds-</i> <i>virkingen?</i>	696
5.5.3 <i>Hva med andre begrensninger?</i>	696

6	Betydningen av mangelfull prosesshandling	697
6.1	Innledning	697
6.2	Forholdet kan avhjelpes etter tvisteloven	699
6.3	Forholdet leder til avvisning.....	701
6.4	Særlig om feil saksøkt	701
6.5	Særlig om feil verneting.....	703
6.6	Skritt utenfor avbruddsbestemmelsene	704
7	Tidspunktet for fristavbrudd	705
7.1	Innledning	705
7.2	Avbrudd ved forliksklage eller stevning.....	705
7.3	Avbrudd ved «tilsvarende avgjørelser»	706
7.4	Avbrudd ved objektiv kumulasjon og innsigelse om motregning	706
7.5	Avbrudd ved begjæring om skifterettsbehandling m.m.....	708
7.6	Avbrudd ved fremsettelse av krav i straffesak.....	708
8	Fristavbrudd ved voldgift	710
8.1	Innledning	710
8.2	Kort om tidligere rettsstilstand.....	711
8.3	Avbrudd ved voldgift	712
8.3.1	<i>Innledning</i>	712
8.3.2	<i>Avvikende avtale</i>	712
8.4	Avtale om voldgift ad hoc.....	715
8.5	Det deklatoriske skjæringspunktet for fristavbrudd	715
8.5.1	<i>Innledning</i>	715
8.5.2	<i>Foreldelseslovens ordning</i>	716
8.5.3	<i>Lougivers intensjon</i>	717
8.5.4	<i>Forholdet til foreldelsesloven § 29 nr. 3</i>	718
8.6	Formkrav til meldingen	719
8.7	Innholds krav til melding som nevnt i voldgiftsloven § 23.....	719
8.7.1	<i>Krav om at tvisten skal behandles ved voldgift</i>	719
8.7.2	<i>Krav om angivelse av tvisten</i>	720
8.8	Krav til videre oppfølging for opprettholdelse av avbruddsvirkningen?	722
8.9	Saksøktes fremme av motkrav i voldgiftssaken.....	724
8.10	Betydningen av at kravet ikke er underlagt voldgift likevel.....	726
9	Rettslige skritt i utlandet	729
10	Virkningen av den rettslige innbringelse	729

§ 15 a Gruppesøksmål	731
1 Generelt	731
2 Fristavbrudd ved gruppesøksmål	731
2.1 Historikk.....	731
2.2 Avbrudd fra stevningen	732
2.3 Stevningen godkjennes som gruppesøksmål.....	732
2.4 Gruppesøksmålet godkjennes ikke	733
2.5 Gruppesøksmålet fremmes etter tvisteloven § 35-6.....	734
3 Rekkevidden av fristavbrudd ved gruppesøksmål	735
4 Uttreden som gruppe medlem	737
4.1 Betydningen for det opprinnelige fristavbrudd.....	737
4.2 Rekkevidden av § 15 a) tredje ledd	738
4.3 Uttreden før det er avsagt bindende realitetsavgjørelse.....	739
4.4 Uttreden etter at det er avsagt realitetsavgjørelse.....	739
5 Endring av rammen for gruppesøksmålet	741
§ 16 Administrativ avgjørelse m.m.	743
1 Generelt	743
2 Fristavbrudd ved administrativ avgjørelse m.m.	744
2.1 Generelt.....	744
2.2 Temaet for avgjørelsesorganet	744
2.3 Betydningen av manglende kompetanse.....	747
2.4 Innbringelse for et forberedende organ.....	748
2.5 Innbringelse for overordnet organ	748
2.6 Innbringelse ved fordringshaver eller skyldner	749
3 Innbringelse til forvaltningsorgan med særskilt avgjørelsesmyndighet	749
3.1 Innledning	749
3.2 Krav til særskilt avgjørelsesmyndighet.....	750
3.3 Utvalgte organer som er omfattet	753
3.4 Betydningen av rent rådgivende uttalelser.....	754
3.5 Forholdet til andre klageinstanser.....	755
3.6 Betydningen av at saksanlegg er avskåret	755
3.7 Innbringelse for organer i utlandet.....	756
3.8 Rekkevidden av fristavbruddsvirkningen	756
4 Innbringelse for klage- eller reklamasjonsnemnd	756
4.1 Generelt.....	756
4.2 Krav om nemndstilknytning.....	757
4.3 Skyldnerens bundethet	758
4.4 Særskilt nemnd.....	759
4.5 Oversikt over ulike bransjenemnder.....	759

5	Øvrig innbringelse som er gjort fristavbrytende	760
5.1	Innbringelse til Forbrukerrådet eller annet godkjent meklingsorgan	760
5.2	Innbringelse til Diskrimineringsnemnda	761
5.3	Innbringelse til Sivilombudsmannen	762
6	Virkningen av innbringelse	763
§ 17 Tvangsfullbyrdelse		765
1	Generelt	765
2	Fristavbrudd ved tvangsfullbyrdelse	765
3	Fristavbrudd ved begjæring om tvangsfullbyrdelse	766
3.1	Visse former for tvangsfullbyrdelse.....	766
3.2	Nærmere om kravet til «tvangsgrunnlag»	767
3.3	Forholdet til «tvangskraft».....	768
3.4	Nærmere om kravet til «forkynnelse» for å oppnå tvangskraft... ..	770
3.5	Særlig om «uimotsagte krav».....	771
3.6	Presisering av fristavbruddstidspunktet.....	773
4	Inndrivelse etter det offentliges eget tiltak	773
4.1	Utleggsforretning av eget tiltak.....	773
4.2	Utleggspant og utleggstrekk.....	774
4.3	Krav til egen fordring.....	775
4.4	Presisering av fristavbruddstidspunktet.....	776
4.5	Særlig når skyldneren flytter.....	777
5	Tvangsinndrivelse i utlandet	778
6	Virkningen av fristavbrudd etter § 17	781
§ 18 Konkurs, gjeldsforhandlinger og skifte		783
1	Generelt	783
2	Oversikt	783
3	Fristavbrudd ved begjæring om konkurs eller offentlig skifte	784
4	Fristavbrudd ved fordringsanmeldelse	785
4.1	Anmeldelse i skyldnerens bo	785
4.2	Særlig om «gjeldsforhandling»	786
4.3	Skjæringspunktet for fristavbrudd.....	788
4.3.1	<i>Utskutt fristavbrutt</i>	788
4.3.2	<i>Anmeldelse innenfor meldefristen</i>	788
4.3.3	<i>Anmeldelse etter at meldefristen er utløpt</i>	789
4.4	Rekkevidden av fristavbruddet.....	790
5	Virkningen av fristavbrudd etter § 18	791

§ 19 Prosessvarsel	793
1 Generelt	793
2 Fristavbrudd ved prosessvarsel	793
2.1 Bakgrunnen for bestemmelsen.....	793
2.2 Fordring overfor en medforpliktet.....	794
2.3 Bestemmelsens utforming	797
2.4 Fordringen avhenger av et annet rettsforhold.....	797
2.5 Innledet rettslig forfølgning	798
3 Den fristavbrytende handlingen	800
3.1 Krav til prosessvarselet	800
3.2 Rettidig varsel	803
3.3 Forholdet der fristavbrudd alt er foretatt	803
4 Virkningen av fristavbrytelse etter § 19	804
4.1 Foreløpig fristavbrudd	804
4.2 Videre forfølgning etter avslutning av hovedsaken	805
4.3 Krav til den videre forfølgning?	807
4.4 Unnlatt eller forsinket videre forfølgning	807
4.5 Presisering av fristavbruddstidspunktet.....	808
<i>Virkingen av avbrutt foreldelse §§ 20 til 23</i>	809
§ 20 Ny frist etter erkjennelse	811
1 Generelt	811
2 Virkingen av avbrudd ved erkjennelse	811
3 Erkjennelse etter at fordringen er foreldet	812
§ 21 Ny frist etter påtale, avgjørelse m.m.	815
1 Generelt	816
2 Virkingen av avbrytelse ved rettslige skritt	816
3 Virkingen når den rettslige forfølgningen pågår	817
3.1 Utsettelse av foreldelsesvirkingen	817
3.2 Krav om at forfølgningen pågår.....	817
3.3 Sammenhengen mellom §§ 21 nr. 1 og 22	819
3.4 Oppfølging av forliksklage.....	820
3.4.1 Forholdet til «innstillingsperioden»	820
3.4.2 Forholdet til ny forliksklage	821
3.4.3 Kan innstillingsfristen følges opp med prosessvarsling?	822
3.4.4 Kan forliksklage følges opp med avtale om fristforlengelse?	823
4 Virkningen av realitetsavgjørelse	824
4.1 Generelt.....	824

4.2	Virkningen av dom for kravet o.l.	825
4.3	Virkningen av tvangfullbyrdelse.....	827
4.3.1	Tiårsfrist fra tvangsforretningens slutning	827
4.3.2	Begjæringen må anses «fremmet»	828
4.3.3	Forutsetningen om «full dekning»	829
4.3.4	Betydningen av at saken fremmes, for så å «heves»	830
4.3.5	Betydningen av feilaktig sakshåndtering hos namsmyndighetene	832
4.3.6	Særlig om manglende tvangsgrunnlag	834
4.3.7	Begjæringen «nektes fremmet»	835
4.4	Virkningen av anerkjennelse i konkurs eller offentlig skifte.....	835
4.5	Virkningen av at fordringen er omfattet av gjeldsordning etter konkursloven.....	836
4.6	Virkningen av at fordringen er omfattet av gjeldsordning etter gjeldsordningsloven.....	839
4.7	Generelt om ny tiårsfrist.....	839
4.8	Særlig om renter.....	841
4.9	Krav oppstått ved fastsettelsen	841
5	Virkningen av ikke-bindende realitetsavgjørelse	843
5.1	Særlig treårsfrist.....	843
5.2	Avgjørelse av deler av saken.....	845
5.3	Kritikk fra Sivilombudsmannen	846
6	Virkningen der motregning er påberopt som en innsigelse	848
6.1	Innledning	848
6.2	Rekkevidden av det foreløpige fristavbruddet for motkravet....	849
6.3	Videre håndtering av motkravet	851
7	Unntak fra tiårsfristen	853
7.1	Renter forfalt etter fastsettelsen.....	853
7.2	Selskapsutbytte forfalt etter fastsettelsen	854
7.3	Terminytelser forfalt etter fastsettelsen.....	854
	§ 22 Tilleggsfrist etter avvisning m.m.	855
1	Generelt	856
2	Virkningen av avvisning m.m.	856
3	Resultatløs forfølgning som nevnt i §§ 15 til 17	857
3.1	Saklig virkeområde.....	857
3.2	Intet krav om avvisning av formelle grunner.....	860
3.3	Utsatt foreldelse.....	863
3.4	Utgangspunktet for «tilleggsfristen»	864
3.5	Fordringshaveren må ikke ha opptrådt forsettlig	865

4	Nærmere om forsettbegrensningen	865
4.1	Kravet til skyld	865
4.2	Hva forsettet må omfatte?	867
4.3	Momenter i forsettbedømmelsen.....	868
4.4	Konkretisering av forsettlig forhold.....	870
4.4.1	<i>Innledning</i>	870
4.4.2	<i>Oversikt over ettårsfristen i tvisteloven § 18-3 annet ledd</i>	871
4.4.3	<i>Trekking av forliksklage eller sivil sak</i>	873
4.4.4	<i>Trekking av begjæring om pådømmelse av krav i straffesak</i>	879
4.4.5	<i>Trekking av klagesak</i>	880
4.4.6	<i>Endring av rammen for gruppesøksmål</i>	880
5	Forholdet til visse tvistelovbestemmelser	881
5.1	Forholdet til tvisteloven § 18-3 annet ledd.....	881
5.2	Forholdet til tvisteloven § 18-3 tredje ledd	883
5.2.1	<i>Nytt søksmål innen tre måneder fra avvisningen</i>	883
5.2.2	<i>Kravet til at saksøker ikke vesentlig kan bebreides</i>	884
5.3	Forholdet til tvisteloven § 16-11 femte ledd bokstav a	886
6	Resultatløs forfølgning som nevnt i § 18	887
6.1	Saklig virkeområde.....	887
6.2	Tilleggsfrist	888
6.3	Særlig om virkningen av ikke-rettidig anmeldelse	889
6.4	Krav til fordringshaverens opptreden?.....	890
6.5	Særlig om gjeldsforhandling etter konkursloven.....	891
6.6	Særlig om gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven	892
§ 23 Avbrudd og avgjørelse i utlandet		893
1	Generelt	893
2	Fristavbrudd i utlandet	893
2.1	Rettslig eller administrativt skritt i utlandet.....	893
2.2	Krav til verneting	894
3	Utsatt foreldelse under den rettslige forfølgning i utlandet	896
4	Resultatløs forfølgning i utlandet	896
5	Realitetsavgjørelse i utlandet	897
<i>Foreldelsens virkninger §§ 24 til 27 m.m.</i>		899
§ 24 Tap av rett til oppfyllelse, rente m.m.		901
1	Generelt	901

2	Virkningene av foreldelse	901
2.1	Generelt.....	901
2.2	Hovedregelen om bortfall.....	901
2.3	Foreldelsens omfang.....	903
2.4	Unntak	903
2.4.1	<i>Innledning</i>	903
2.4.2	<i>Tilbakesøking ved betaling av foreldet gjeld?</i>	904
2.4.3	<i>Er foreldelsen å anse som en gave til skyldneren?</i>	905
2.4.4	<i>Motregning</i>	907
2.4.5	<i>Utøvelse av tilbakeholdsrett</i>	907
2.4.6	<i>Særrett til dekning i pant</i>	908
2.4.7	<i>Regresskrav</i>	908
2.4.8	<i>Aksessorisk bortfall</i>	908
2.4.9	<i>Krav oppstått i forbindelse med en straffbar handling</i>	909
2.5	Særlig om forholdet til lovregler som gir hjemmel for fastsettelse med «tilbakevirkende kraft».....	909
2.6	Skatterettslige konsekvenser av foreldelsen	909
§ 25 Forholdet hvor det er flere skyldnere		911
1	Generelt	911
2	Virkningen av at en fordring foreldes for en av flere skyldnere	911
3	Hovedregelen	912
3.1	Selvstendig vurdering for hver enkelt skyldner.....	912
3.2	Nærmere om «solidarskyldforhold».....	913
3.3	Avvikende ordninger kan avtales	914
4	Særregler om foreldelse av kausjonskrav	914
4.1	Unntak fra § 25 nr. 1	914
4.2	Begrunnelsen for en aksessorisk foreldelse.....	915
4.3	Anvendelsesområdet for § 25 nr. 2.....	916
4.4	Betydningen av fristavbrudd.....	916
5	Forholdet mellom kausjonistene	917
6	Prekluderte fordringer	917
§ 26 Motregning		919
1	Generelt	919
2	Virkningen av foreldelse på rett til motregning	919
2.1	Innhold	919
2.2	Unntak fra hovedregelen om bortfall	919
2.3	Forholdet til de alminnelige ulovfestede motregningsregler.....	920
2.4	Motregning med konnekse krav	921

2.4.1	Innledning	921
2.4.2	Kravene må springe ut av samme rettsforhold	922
2.4.3	Hovedkravet må være oppstått før motkravet ble foreldet ..	927
2.5	Avtalt motregning	929
2.6	Motregning er forlangt før motkravet ble foreldet.....	931
2.7	Motregning erklært etter at hovedfordringen er foreldet.....	931
2.8	Betydningen av etablert motregningsposisjon	932
3	Bortfall av motregningsrett	932
§ 27	Pant m.m.	933
1	Generelt	933
2	Oversikt	934
3	Foreldelse av tinglige sikkerhetsretter	934
3.1	Sondringen mellom panterett og pantekrav	934
3.2	Panterett og tilbakeholdsrett foreldes ikke – § 27 nr. 3.....	935
3.3	Hva er igjen av panteretten når «pantekravet» foreldes?.....	936
3.4	Forholdet til rettsvern	938
3.5	Unntak der panterett foreldes – tosporet fristsystem	939
3.6	Selvstendig foreldelse av panterett	940
3.7	Aksessorisk foreldelse av panterett – § 27 nr. 1 og 2.....	941
3.8	Pant for fremmed gjeld (tredjemannspant).....	941
4	Aksessorisk foreldelse av enkelte typer underpant	944
4.1	Lovbestemt ikke-registrert underpant (legalpant)	944
4.2	Visse underpant i henhold til skadesløsbrev	945
4.2.1	Begrepet «skadesløsbrev»	945
4.2.2	Skadesløsbrev for mulig fremtidig gjeld	947
4.2.3	Særlig om sikkerhet for både etablert og fremtidig gjeld ...	948
4.2.4	Betydningen av at lånet utbetales etter at skadesløsbrevet er tinglyst	949
4.2.5	Forholdet til «gjorte pantobligasjoner»	951
4.2.6	Virkningen av foreldelse med hensyn til skadesløsbrevet ...	951
4.3	Underpant for bestemte terminvise ytelser	952
4.3.1	Rente eller annen terminytelse	952
4.3.2	Hvilket bortfall er relevant?	954
4.4	Aksessorisk foreldelse av salgspant (eiendomsforbehold)	955
5	Grunnbyrder på fast eiendom	957

<i>Alminnelige bestemmelser §§ 28 til 30</i>	959
§ 28 Avtale om å forlenge eller forkorte foreldelsestiden	961
1 Generelt	961
2 Foreldelseslovens ufravikelighet	961
2.1 Oversikt.....	961
2.2 Regler til vern for skyldneren.....	962
2.3 Nærmere om vernets innhold	963
2.4 Avtalereguleringer som indirekte påvirker foreldelseslovens ordning.....	965
2.5 Oversikt over unntak	967
3 Etterfølgende avtale om fristforlengelse	968
3.1 Avtale i favør av fordringshaveren.....	968
3.2 Krav til vedtakelsen.....	971
3.3 Særlig om forhandlinger.....	974
3.4 Skjønnsmessig vurdering av adferd.....	976
3.5 Krav til kontinuitet	978
3.6 Skjæringspunktene i avtalen.....	979
4 Håndteringen av avtaler som strider med § 28	980
4.1 Forholdet til ugyldighetslæren	980
4.2 Utfylling og omfortolkning av lovstridige avtaler	983
4.2.1 <i>Avkall eller frafall av foreldelsesinnsigelse gitt forut for</i> <i>foreldelsen</i>	983
4.2.2 <i>Avtaler om suspensjon eller utsettelse</i>	984
4.2.3 <i>Rekkevidden av en lovstridig ordning</i>	985
4.2.4 <i>Områingstid</i>	987
4.3 Avtaler der en utfylling slår vilkårlig ut.....	989
5 Øvrige unntak	990
5.1 Fordringer etter mengdegjeldsbrev	990
5.2 Fordringer etter rente- og utbyttekuponger.....	990
5.3 Aksessorisk foreldelse	991
5.4 Motregning med foreldet fordring	991
6 Avkall på å påberope at fordringen er foreldet	991
6.1 Adgangen til å gi avkall på en foreldelsesinnsigelse.....	991
6.2 Krav til skyldnerens avkall.....	994
6.3 Krav til bevissthet om at fordringen er foreldet?	995
6.4 Betydningen av skyldnerens realitetsdrøftelser	996
6.5 Rekkevidden av et avkall	997
6.6 Betingede avkall.....	998
6.7 Utelukker avkall andre innsigelser?.....	998

6.8	Særlig om avkall når staten er fordringshaver	999
6.9	Avkall under rettergang	1002
7	Avtale til skyldnerens gunst	1002
7.1	Adgangen til å gjøre avtaler i favør av skyldneren	1002
7.2	Lempning av urimelige avvik	1004
8	Urimelighetshensyn – forbrukervern	1005
9	Forholdet til særlovgivningen	1009
§ 29 Beregningen av frister m.m.		1011
1	Generelt	1011
2	Beregning av frister	1011
3	Om fristslutt på lørdag, helgedag o.l.	1014
4	Fastleggelsen av avbruddstidspunktet	1015
4.1	Oversikt.....	1015
4.2	Elektronisk opplastning eller bruk av telefaks og e-post.....	1016
4.3	Avbrudd ved postleggelse her i riket.....	1017
4.4	Bevisbyrdebetraktninger	1019
4.5	Særlig om postleggelse i utlandet.....	1021
4.6	Skjæringspunktet ved direkte levering.....	1022
4.7	Fristavbrytende skritt til utlandet	1023
5	Sendingen kommer bort i posten mv.	1024
§ 30 Forholdet til særlovgivning		1027
1	Generelt	1027
2	Foreldelseslovens anvendelighet	1027
2.1	Presumpsjon for generell anvendelse	1027
2.2	Unntak med hensyn til forholdets egenart	1028
2.3	Unntak i lov	1029
2.4	Analogi	1029
<i>Ikrafttredelse m.m. §§ 31 og 32</i>		1031
§ 31 Ikrafttredelse		1033
1	Generelt	1033
2	Foreldelseslovens virkeområde i tid	1033
2.1	Ikrafttreden	1033
2.2	Forholdet til eksisterende fordringer	1033
2.3	Overgangsperiode.....	1034
2.4	Forholdet til Grunnloven § 97	1035
2.5	Overgangsspørsmål ved senere lovendring.....	1036

§ 32 Opphevelse eller endring i andre lover	1039
---	------

Del III Spredte bestemmelser om foreldelse av fordringer	1041
---	-------------

<i>Spesielle foreldelsesbestemmelser</i>	<i>1043</i>
--	-------------

Vekselloven av 27. mai 1932 nr. 2 § 70	1045
---	-------------

1 Generelt	1045
2 Foreldelse av vekslar	1045
2.1 Generelt.....	1045
2.2 Anvendelsesområdet	1046
3 Foreldelse av krav mot akseptanten mv.	1047
4 Foreldelse av krav mot endossentene og trassentene	1047
5 Foreldelse av endossentens regresskrav for øvrig	1048
6 Fristavbrudd	1048
7 Foreldelsens virkninger	1049
8 Forholdet til foreldelsesloven	1049

Vekselloven av 27. mai 1932 nr. 2 § 71	1051
---	-------------

1 Generelt	1052
2 Avbrytelse av vekselforeldelse	1052
3 Fristavbrytende handlinger og disposisjoner	1053
3.1 Rettslig forfølgning	1053
3.2 Anmeldelse i skyldnerens bo	1053
3.3 Prosessvarsel	1053
3.4 Forfølgning i utlandet.....	1054
4 Virkningen av fristavbrudd	1054
5 Tilleggsfrist ved force majeure	1055
6 Forholdet til foreldelsesloven	1056

Sjekkloven av 27. mai 1932 nr. 3 § 52	1057
--	-------------

1 Generelt	1057
2 Foreldelse av sjekker	1057
3 Seksmånedersfrist	1058
4 Friststart	1059
5 Fristavbrudd	1060
6 Foreldelsens virkninger	1060
7 Forholdet til foreldelsesloven	1060

Sjekkloven av 27. mai 1932 nr. 3 § 53	1063
1 Generelt	1064
2 Avbrytelse av sjekkeforeldelse	1064
3 Fristavbrytende handlinger og disposisjoner	1065
3.1 Rettslig forfølgning	1065
3.2 Anmeldelse i skyldnerens bo	1065
3.3 Prosessvarsel	1065
3.4 Forfølgning i utlandet	1065
4 Virkningen av fristavbrudd	1066
5 Tilleggsfrist ved force majeure	1067
6 Forholdet til foreldelsesloven	1068
Deponeringsloven av 17. februar 1939 nr. 2 § 6	1069
1 Generelt	1069
2 Foreldelse av deponerte krav	1069
3 Anvendelsesområdet	1069
4 Foreldelsesfristen	1070
5 Fristavbrudd	1070
6 Foreldelsens virkning	1070
Vegfraktavtaleloven av 20. desember 1974 nr. 68 § 41	1073
1 Generelt	1073
2 Foreldelse av befordringskrav	1074
3 Foreldelsesfristens lengde	1075
4 Friststart	1076
5 Særregler om stansing ved internasjonal godsbeholdning	1077
6 Forholdet til de alminnelige foreldelsesregler	1079
7 Foreldelsens virkninger	1080
Panteloven av 8. februar 1980 nr. 2 § 3-21	1081
1 Generelt	1081
2 Selvstendig foreldelse av salgspant	1082
2.1 Ett års foreldelsesfrist	1082
2.2 Absolutt frist på fem år	1084
2.3 Unntak fra femårsfristen	1085
3 Fristavbrudd	1086
3.1 Fristavbrytende handlinger	1086
3.2 Skjæringspunktet for fristavbrudd	1088
4 Virkningen av fristavbrudd og foreldelse	1089
5 Forholdet til foreldelsesloven	1091

6 Forholdet til foreldelsesloven § 27 nr. 2	1092
Panteloven av 8. februar 1980 nr. 2 § 5-13	
1 Generelt	1093
2 Selvstendig foreldelse av utleggspant	1094
2.1 Anvendelsesområdet	1094
2.2 Treårsfrist	1095
2.3 Rettslige hindre for tvangsdekning.....	1096
3 Unntak for krav på skatt og offentlig avgift	1098
4 Virkningen av foreldelse	1099
5 Forholdet til foreldelsesloven	1101
 Panteloven av 8. februar 1980 nr. 2 § 6-3	
1 Generelt	1103
2 Selvstendig foreldelse av legalpant	1104
2.1 Innledning	1104
2.2 Anvendelsesområdet	1104
2.3 Begrunnelse.....	1105
2.4 Toårs- og treårsfrist.....	1106
3 Fristavbrudd	1107
4 Virkningen av foreldelse	1109
5 Forholdet til foreldelsesloven	1110
 Dekningsloven av 8. juni 1984 nr. 59 § 5-15	
1 Generelt	1113
2 Foreldelse av omstøtelseskrav	1114
2.1 Anvendelsesområdet	1114
2.2 Historikk.....	1114
3 Den alminnelige foreldelsesfrist	1115
4 Tilleggsfrist	1116
4.1 Seksmånedersfrist.....	1116
4.2 Kunnskapskravet.....	1117
4.3 Absolutt grense for forlengelse.....	1118
5 Fristavbrudd	1119
6 Frist for krav om gjenopprettelse av tredjemanns sikkerhet	1119
7 Virkningen av foreldelse	1121
8 Forholdet til foreldelsesloven	1122
 Produktansvarsloven av 23. desember 1988 nr. 104 §§ 2-7 og 3-11	
	1123

Produktansvarsloven av 23. desember 1988 nr. 104 § 2-7	1125
1 Generelt	1125
2 Foreldelse av alminnelig produktansvar	1126
2.1 Treårsfrist	1126
2.2 Absolutt tiårsfrist.....	1128
3 Forholdet til foreldelsesloven	1128
Produktansvarsloven av 23. desember 1988 nr. 104 § 3-11	1129
1 Generelt	1129
2 Foreldelse av legemiddelansvaret	1129
Yrkesskadeforsikringsloven av 16. juni 1989 nr. 65 § 15	1133
1 Generelt	1133
2 Foreldelse av yrkesskadeforsikring	1134
3 Anvendelsesområdet	1134
4 Særlig foreldelsesfrist	1136
5 Varslingsplikt for forsikringsselskapet	1139
5.1 Påberopelse av foreldelse må varsles særskilt.....	1139
5.2 Begrunnelsen	1139
5.3 Krav til varselet.....	1139
5.4 Tidspunktet for sending av melding	1141
5.5 Absolutt frist.....	1142
6 Forholdet til foreldelsesfristene i forsikringsavtaleloven	1142
7 Forholdet til foreldelsesloven	1142
Forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989 nr. 69 § 8-6	1145
1 Generelt	1145
2 Foreldelse av krav på skadeforsikring	1146
3 Anvendelsesområdet	1146
4 Treårsfrist	1147
5 Absolutt tiårsfrist	1149
6 Fristberegning fra utløp av kalenderåret	1149
7 Meldeplikt for sikrede	1150
8 Varslingsplikt for forsikringsselskapet	1152
8.1 Påberopelse av foreldelse må varsles særskilt.....	1152
8.2 Begrunnelse.....	1152
8.3 Krav til varselet.....	1152
8.4 Tidspunktet for sending av melding	1154
8.5 Absolutt frist.....	1155
8.6 Regress mellom forsikringsselskapene	1155

9	Helt eller delvis avslag på dekning	1156
9.1	Forsikringsavtaleloven § 8-5 annet ledd.....	1156
9.2	Nærmere om meldeplikten	1157
9.2.1	<i>Kravet til avslag</i>	1157
9.2.2	<i>Krav til meldingens innhold</i>	1159
9.2.3	<i>Formkrav til meldingen</i>	1160
9.3	Krav om imøtegåelse for sikret møtt med avslag.....	1163
9.3.1	<i>Klage- eller søksmålsfrist</i>	1163
9.3.2	<i>Seksmånedersfrist</i>	1163
9.3.3	<i>Krav til innbringelsen</i>	1165
9.3.4	<i>Situasjonen der fristavbrudd har funnet sted</i>	1166
9.4	Partenes adferd etter at melding er gitt – fristforlengelse?.....	1166
9.5	Avkall på å påberope fristoversittelse	1169
9.6	Uovervinnelige hindringer for fristavbrudd.....	1170
9.7	Virkningen av unnlatt melding.....	1171
9.8	Forholdet til løpende foreldelse i FAL § 8-6.....	1171
10	Oversikt over systemet for varsling	1172
11	Foreldelse av ansvarsforsikringskrav	1173
11.1	Særregler.....	1173
11.2	Forhold som påvirker fristens løp.....	1174
11.3	Særlig om kunnskapskravet i §§ 9 og 10 i relasjon til ansvarsforsikring.....	1175
11.4	To ansvarssubjekter	1178
12	Forholdet til foreldelsesloven	1178
Forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989 nr. 69 § 18-6		1181
1	Generelt	1181
2	Foreldelse av forsikringssum i personforsikring	1182
3	Anvendelsesområdet	1182
4	Foreldelse av krav i henhold til personforsikring	1182
4.1	Generelt.....	1182
4.2	Fristens lengde.....	1183
4.2.1	<i>Krav på kapitalforsikring i livsforsikring</i>	1183
4.2.2	<i>Andre krav på personforsikring</i>	1183
4.3	Friststart	1183
4.4	Absolutt frist.....	1183
4.5	Utsatt foreldelse.....	1184
5	Foreldelse av krav på pensjons- eller livrenteforsikring	1184
6	Meldeplikt for sikrede	1185
7	Varslingsplikt for forsikringsselskapet	1185

8 Sikrede får helt eller delvis avslag på dekning	1186
9 Forholdet til foreldelsesloven for øvrig	1186
Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 55	1187
1 Generelt	1187
2 Selvstendig foreldelse av sjøpant i skip	1187
2.1 Anvendelsesområdet mv.	1187
2.2 Særskilt foreldelsesfrist	1188
2.3 Fristavbrudd.....	1189
2.4 Fristuspensjon	1190
2.5 Virkningen av foreldelse	1190
2.6 Forholdet til foreldelsesloven.....	1191
Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 64	1193
1 Generelt	1193
2 Selvstendig foreldelse av sjøpant i last	1193
2.1 Anvendelsesområdet mv.	1193
2.2 Særskilt foreldelsesfrist	1194
2.3 Fristavbrudd.....	1194
2.4 Virkningen av foreldelse	1194
2.5 Forholdet til foreldelsesloven.....	1194
Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 501	1197
1 Generelt	1198
2 Særskilte foreldelsesfrister	1199
2.1 Presentasjon	1199
2.2 Nærmere om de enkelte foreldelsesfrister	1199
2.3 Særregel om foreldelse av regresskrav	1201
2.4 Forholdet til foreldelsesloven.....	1202
2.5 Særskilte lovvalgsregler.....	1202
Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 502	1203
1 Generelt	1203
2 Forholdet til foreldelsesloven	1204
2.1 Oversikt.....	1204
2.2 Hovedregelen.....	1204
2.3 Særregler for visse erstatningskrav	1204
2.4 Særregler ved felleshavari.....	1205

Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 503	1207
1 Generelt	1207
2 Foreldelse av ansvar for oljesøl til sjøs	1208
2.1 Bakgrunn	1208
2.2 Foreldelse av krav basert på ansvar for oljesøl.....	1209
2.3 Absolutt foreldelsesfrist.....	1209
2.4 Fristavbrudd.....	1209
2.5 Samordning mellom de to konvensjonssystemer	1210
3 Forholdet til foreldelsesloven	1210
 Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 503 a	 1213
1 Generelt	1213
2 Foreldelse av kostnader til lokalisering, merking og fjerning av vrak... ..	1213
2.1 Bakgrunn	1213
2.1 Søksmålsfrist	1214
2.3 Absolutt frist.....	1214
 Sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 503 b	 1217
1 Generelt	1217
2 Foreldelse av ansvar for skade voldt av farlig gods ved sjøtransport	1218
2.1 Bakgrunn	1218
2.2 Foreldelse av krav på erstatning etter sjøloven §§ 212 og 220.. ..	1218
2.3 Foreldelse av krav på erstatning fra HNS-fondet	1220
2.4 Absolutt foreldelsesfrist.....	1220
3 Forholdet til foreldelsesloven	1221
 Folketrygdloven av 28. februar 1997 nr. 19	 1223
1 Generelt	1223
2 Forholdet til foreldelsesloven	1224
3 Friststart	1224
4 Foreldelse av direkte oppgjør mot behandlere mfl.	1226
5 Særregler ved avslag	1227
6 Fristavbrudd ved trekk eller avregning etter folketrygdloven	1228
 Skattebetalingsloven av 17. juni 2005 nr. 77	 1231
1 Generelt	1231
2 Foreldelse av skatte- og avgiftskrav	1232
2.1 Innledning	1232
2.2 Anvendelsesområdet	1232

2.3	Foreldelsesfristens lengde.....	1234
2.4	Friststart for skatte- og avgiftskrav.....	1234
3	Foreldelse av ansvarskrav etter skattebetalingsloven § 16-20	1235
4	Forholdet til foreldelsesloven	1236
5	Foreldelse av arveavgift	1237
5.1	Generelt.....	1237
5.2	Særlig tiårsfrist.....	1237
5.3	Friststart	1238
6	Foreldelse av renter av skatte- og avgiftskrav	1239
7	Fristavbrudd ved inndrivning fra det offentlige side	1240
 Del IV Vedlegg		1241
New York-konvensjonen om forelding i internasjonale kjøpsforhold av 14. juni 1974		1243
Lov om foreldelse av fordringer av 27. juli 1896 nr. 7 med senere endringer og tillegg		1255
Lov om den almindelige borgerlige straffelovs ikrafttreden av 22. mai 1902 nr. 11 § 28 (opphevet)		1263
 Del V Register mv.		1265
Litteratur		1267
Lovregister		1283
Rettsavgjørelser mv.		1317
Stikkord		1339